

2019-2023

Program for
Miljøpartiet De Grønne Bamble

VI SKAL FARGE BAMBLE GRØNN!

Miljøpartiet De Grønne er nærmiljøpartiet med hjerte for Bamble. Vi vil jobbe for å skape gode hverdager for alle som bor i kommunen vår, og sikre at flere har lyst og mulighet til å bli boende. De Grønne tenker globalt og handler lokalt. For å løse de største problemene i vår tid, må vi gjøre en innsats for å ta vare på omgivelsene i rundt oss. Det er bra både for kloden og for nærmiljøet.

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn, i hovedsak basert på lokale ressurser er en forutsetning for å nå målet.

Norge står ved et veiskille, der langsiktig trygghet, frihet og velferd for alle står på spill. De Grønne vil skape et samfunn hvor vi har gode liv uten at vi ødelegger for andre.

Vi er nødt til å ta et oppgjør med målet om hele tiden å produsere mer for å kjøpe og så kaste mer. De Grønne sier nei til den rådende politikkenes rovdrift på mennesker og miljø. De Grønne vil ha et Norge der unge ikke blir syke av prestasjonsjag og kjøpepress. Vi vil ha levende lokalsamfunn der færre er ensomme og vi har mer tid til venner og familie. Ungene skal kunne leke trygt ute og sykle til skolen i frisk luft. Vi skal fortsatt kunne gå tur i gammel skog og fiske i fjorden. Dyra i havet skal ikke kveles av plast.

Gjennom vår politikk vil De Grønne verne om verdiene livskvalitet, nyskaping og fellesskap.

Slik leser du programmet:

Vi har hatt med oss FNs bærekraftsmål når vi har utformet programmet. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Bærekraftsmålene reflekterer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. FNs bærekraftsmål skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Målene ble laget på en demokratisk måte gjennom innspill fra land over hele verden og nesten ti millioner mennesker fikk sagt sin mening gjennom en spørreundersøkelse. I programmet vårt finner du en oversikt over alle 17 målene på de siste sidene.

Vi har delt inn programmet i ti kapitler som speiler utfordringer og muligheter i våre kommuner. Hvert kapittel er knyttet til relevante bærekraftsmål. Vi har skrevet inn det vi skal jobbe med på både kort og lang sikt. Vi er nødt til å ha et lengre perspektiv enn fire år hvis vi skal få til de nødvendige endringene samfunnet vårt må igjennom.

*Grafikkene for FNs bærekraftsmål er brukt i tråd med retningslinjene. Bruk av grafikkene innebærer ikke at FN har behandlet eller vurdert innholdet i programmet. Her finner du FNs bærekraftsmål: <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

BAMBLE FOR MENNESKER OG MILJØ

Deltakelse, like rettigheter og muligheter FNs bærekraftsmål nr. 1, 5, og 10	4
En trygg og kreativ oppvekst FNs bærekraftsmål nr. 4	5
God helse og livskvalitet FNs bærekraftsmål nr. 3	6
Levende nærmiljø og grønt byliv FNs bærekraftsmål nr. 7, 9, 11 og 13	7
Meningsfull fritid og mangfoldig kulturliv FNs bærekraftsmål nr. 8 og 11	8
Et grønt nærings- og arbeidsliv FNs bærekraftsmål nr. 8	9
Bærekraftig forbruk og en sirkulær økonomi FNs bærekraftsmål nr. 2 og 12	10
Et klimaregnskap som går i pluss FNs bærekraftsmål nr. 13	11
Ren natur og leveområder FNs bærekraftsmål nr. 6, 14 og 15	12
Et styrket lokaldemokrati og én kommune i Grenland FNs bærekraftsmål nr. 16 og 17	13

1. DELTAKELSE, LIKE RETTIGHETER OG MULIGHETER

FNs bærekraftsmål nr. 1, 5 og 10

Miljøpartiet De Grønne ønsker et samfunn der alle innbyggere opplever at de hører til, kan bidra og utfolde seg på egne premisser. Alle skal gis mulighet til en aktiv fritid, uavhengig av familieøkonomi eller bosted. De digitale tjenestene i kommunen skal utvikles ved å sette brukeren i sentrum samtidig som personvern og sikkerhet ivaretas.

MDG vil:

1. Støtte aktiviteter i regi av frivillige lag og foreninger som gir flere mulighet til å komme ut og delta sosialt i arbeids- og samfunnsliv.
2. Styrke tilbudet om gratis utlån av turutstyr
3. Styrke morsmålsundervisningen gjennom økt bruk av praktisk arbeid som en del av undervisningen.
4. Ha søskenmoderasjon på tvers av barnehage og SFO.
5. Medlemsavgiften for å delta i en fritidsaktivitet som får kommunal støtte skal ikke overstige 1000 kroner i året.
6. Forsøk med «jobb for 1000» for ungdommer i samarbeid med næringsliv, borettslag og sameier.
7. Støtte prosjekter med rimelige utleieboliger for unge eller mennesker som ikke ønsker eller har mulighet til å eie bolig.
8. Tilby støtteordning for energioppgradering av eldre hus.
9. Regulere reklame på offentlige flater for å unngå uheldig kroppspress og produkter/tjenester som fører til økt klimagassutslipp
10. Øke kompetansen om spørsmål knyttet til kjønns- og seksualitetsmangfold blant ansatte i skole og skolehelsetjeneste, samt ansatte som jobber med eldre for å sikre at skeive i alle aldersgrupper kan leve åpent med sin legning.
11. Jobbe for kontinuerlig forbedring av de kommunale nettstedene og utvikling av intuitive digitale tjenester som er enkle å bruke
12. Støtte tiltak som kan styrke befolkningens digitale kompetanse
13. Kommunen må gå foran som «personvernfyrtårn» og stille krav til grunnleggende sikkerhet og personvern ved innkjøp og bruk av IKT-tjenester

2. EN TRYGG OG KREATIV OPPVEKST

FNs bærekraftsmål nr. 4

En trygg oppvekst legger grunnlaget for et godt liv. Grønn oppvekstpolitikk handler om å ta barn og unge på alvor, gi dem tro på at de har betydning i og for samfunnet og at de kan påvirke verden omkring seg. Oppdragelse og utdanning er et samfunnsansvar, men hovedansvaret ligger likevel hos foreldre og foresatte. Barn og elever må ses som medborgere i et demokratisk samfunn, og barnehagen og skolen er deres demokratiske møteplass.

MDG vil:

1. Styrke nærmiljøet ved at barn og elever går i nærbarnehager og nærskoler.
2. Gi alle elever en god start på dagen og tilby gratis frokost.
3. Ha lekbasert pedagogikk og økt fokus på læring i naturen i småskolen.
4. Gi familien mulighet til å velge utsatt skolestart i dialog med barnehage og skole.
5. Etablere forsøk med leksefri skole.
6. Sette av tid til arbeidet med ny læreplan i samarbeid med partene i arbeidslivet.
7. Holde kartlegging og testing på et minimumsnivå.
8. Støtte etablering av gårds- og naturskoler.
9. Etablere støtteordninger for kjøkkenhage i barnehage og skole og samarbeid med andelsgardene der det er mulig.
10. Styrke seksualundervisningen i skole.
11. Styrke dagens ordning med helse- og sosialfaglige stillinger ved barne- og ungdomsskoler og vurdere andre stillinger som er aktuelle i tillegg til lærerstillinger.
12. Støtte videreutviklingen av Universitetet i Sørøst-Norge som en sterk aktør innen utdanning, forskning, formidling og utviklingsprosjekter.
13. Styrke lærlingordningen i offentlig og privat sektor ved å etablere praksis- og lærlingplasser innenfor entreprenørskap, bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og livsmestring og folkehelse.
14. Støtte opp om «Friluftslivets Uke» og «Natt i naturen».

3. GOD HELSE OG LIVSKVALITET

FNs bærekraftsmål nr. 3

Vi lever lenge og behøver gode lokale helsetilbud. Helsefremmende tiltak og frivillig aktivitet er viktige faktorer for å sikre gode liv. Mange mennesker har sammensatte problemer, derfor må fysiske, psykiske og sosiale forhold ses i en sammenheng. Når vi trenger hjelp fra kommunen, må hjelpetilbudet være av en slik art at det tar hensyn til den enkeltes ressurser og behov.

MDG vil:

1. Etablere lokalt forsøk med borgerlønn.
2. Sikre allemannsretten og arbeide for sammenhengende stinett og at større naturområder ivaretas for friluftsliv, også langs kysten
3. Sikre natur- og friluftslivsområder i nærheten av der folk bor og i tilknytning til skoler, barnehager.
4. Ha fleksible boformer med leiligheter som er tilpasset deling og fellesskap
5. Forsøke samlokalisering av ulike boformer og institusjoner. Eksempelvis elev-/studenthybler og omsorgsboliger, eller barnehage og sykehjem.
6. Støtte videreutvikling av lokale ambulante helsetilbud og lokale rehabiliteringstilbud, som gjør at hjelp kan gis i hjemmet eller nært der folk bor.
7. Satse på velferdsteknologi som gjør at folk kan bo lengre hjemme og oppleve større selvstendighet.
8. Utvikle lavterskeltilbud av høy faglig kvalitet til småbarnsfamilier (f.eks. foreldreveiledning og psykologtilbud fra helsestasjon eller familieteam)
9. At lokale rehabiliteringstilbud er lett tilgjengelige, og ivaretar helhet, inkludert rusproblematikk som vektlegger mulighet for aktiv deltakelse i samfunnet.
10. Styrke livskvaliteten for eldre på institusjon (sertifiseringsordningen «Livsglede for eldre» og Grønn omsorg, med "Inn på tunet")
11. Evaluere dagens bemanningsnivå og eventuelt øke bemanningen ved sykehjemmene og i hjemmetjenestene.
12. Få mer ernæringskompetanse inn i barnehager, sykehjem og bemannede boliger.

4. LEVENDE NÆRMILJØ OG GRØNT BYLIV

FNs bærekraftsmål nr. 7, 9, 11 og 13

Attraktive byer og lokalsentre er viktig for å skape trivsel der mange folk bor, jobber og samles. Vakre og tiltrekkende byområder og tettsteder legger også til rette for et blomstrende næringsliv. Lokalsentre med mye grønt og korte avstander gir derfor flere folk i gatene, mindre klimagassutslipp og renere luft fordi det blir enklere å gå, sykle og bruke kollektivtransport. Fortetting på grå flater verner samtidig dyrka mark, natur og friluftsliv. Gode møteplasser i parker og byrom inviterer til lek og aktivitet for alle aldre og er i tillegg godt for folkehelsa og motvirker ensomhet og utenforskap.

MDG vil:

1. Satse på bolig, service, næring og arbeidsplasser i sentrum, og gi forutsigbarhet for aktører som vil jobbe for dette.
2. Utvikle gode sentra og møteplasser - for livskvalitet og opplevelser i ulike aldre
3. Styrke infrastruktur og framkommelighet hele året for myke trafikanter og personer med nedsatt funksjonsevne, alle grupper syklister og kollektivreisende
4. Ha mer naturmangfold og nyttevekster i sentra, med insektvennlige planter, grønne tak.
5. Åpne opp bekker og fremme åpen overvannshåndtering.
6. Stanse all planlegging av trafikkøkende veiprosjekter
7. Støtte utvikling av et regionalt banenett hvor Bratsbergbanen, Vestfoldbanen og Sørlandsbanen ses i sammenheng

5. MENINGSFULL FRITID OG MANGFOLDIG KULTURLIV

FNs bærekraftsmål nr. 8 og 11

Kulturlivet og frivilligheten gir farge og mening til innbyggernes hverdagsliv. Det sikrer et mangfold av perspektiver som må prege demokratiske og bærekraftige byer. Musikk, scenekunst, film, festivaler og andre kulturuttrykk får mennesker til å vokse og er viktig med tanke på byutvikling. Det må være rom for kunst og kulturliv som ikke er økonomisk lønnsomt. Ny kultur eksisterer heller ikke uten den gamle. I Bamble har vi hus, steder og håndverkstradisjoner som er unike og som vi må ivareta. Kulturvern handler om å ta vare på og videreformidle både våre kulturminner og den levende kulturarven til nye generasjoner.

MDG vil:

1. Sikre kunst-, kulturliv og frivillighet mulighet til langsiktig planlegging
2. At Grenlandsregionen skal være en kulturregion som gir kunstnere levelige vilkår gjennom flere tverrfaglige produksjons- og atelierlokaler.
3. Stille krav om «grønn profil» ved arrangementer som mottar offentlig støtte
4. Bruke kommunens støtte til å sikre mangfold og nytenkning.
5. Støtte opp om tiltak som fremmer gode nabolag også utenfor sentrumsområdene
6. Videreutvikle lokale sentre for barn og unge med fokus på bærekraftig utvikling, kunst, kultur og natur.
7. Etablere forsøk med fagbrev i frivillighet.
8. Løfte fram prosjekter som satser på kunst for barn, på barnas egne premisser.
9. Etablere arealer for lovlig graffiti og gatekunst
10. Styrke kulturminnevernet og formidling av den levende kulturarven.

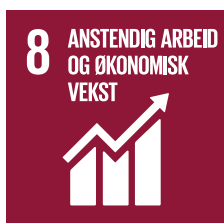
6. ET GRØNT NÆRINGS- OG ARBEIDSLIV

FNs bærekraftsmål nr. 8

Et nyskapende næringsliv er en forutsetning for at vi skal lykkes med å omskape samfunnet i en grønn og bærekraftig retning. I vår region skjer det mye grønn innovasjon: Oppstartsbedrifter utvikler ny og grønn teknologi, og den etablerte industrien samler seg med mål om å bygge verdens første klimapositive industriregion. Næringslivet skal ikke bare være grønt, innovativt og lønnsomt. Det må også være sosialt bærekraftig. Det innebærer rettferdige og like vilkår og krav, og kontinuerlig kamp mot useriøse aktører.

MDG vil:

1. Ønske bedrifter, organisasjoner og arbeidsplasser som har en naturlig plass i lavutslippssamfunnet, hjertelig velkomne til Bamble.
2. Sikre gode og forutsigbare kommunale rammebetingelser for grønne bedrifter.
3. Legge til rette for økt konkurransekraft for bedrifter som velger fossilfrie løsninger, hindrer miljøødeleggelser og øker gjenvinningsgraden sin.
4. Øremerke avkastning fra kommunale fond til grønt næringsliv.
5. At nyetablerte bedrifter får hjelp med lokaler, kompetanse og nettverk (f.eks. gjennom Vekst i Grenland og inkubatoren Proventia)
6. At kommunale innkjøp og prosjekter stimulerer til sosial og miljømessig bærekraft.
7. Ivareta sentrale næringsområder og stimulere til etableringer på rett lokasjon
8. At reguleringsplaner for næringsområder i Bamble stiller krav til materialvalg, arkitektur, energiløsninger og ivaretagelse av naturmangfoldet.
9. Sikre arbeidstakeres innflytelse og vern, og støtte fagforeningsarbeid på arbeidsplassene.
10. Legge til rette for at reallønnsøkning kan tas ut som redusert arbeidstid.
11. Bidra til å styrke kompetansen innen grønn teknologi og sirkulærøkonomi på Universitetet i Sørøst-Norge og andre lokale kompetansemiljøer
12. Jobbe for grønn utvikling innen jordbruk, skogbruk og fiske, herunder «urbant jordbruk».
13. Støtte opp om prosjekter rundt gårdsturisme blant lokale bønder og produsenter
14. At kommunenes pensjonsfond skal investere i fortrinnsvis svanemerkede eller andre miljø- og sosialmerkede fond

7. BÆREKRAFTIG FORBRUK OG EN SIRKULÆR ØKONOMI

FNs bærekraftsmål nr. 2 og 12

I dag forbruker vi mer enn hva som er miljømessig bærekraftig. Det fører til klimaendringer, miljødeleggelse, ressursløsning, avskoging og tap av biologisk mangfold. Vi må endre vår livsstil slik at våre valg ikke reduserer kommende generasjoners mulighet til livsutfoldelse og mulighet til å dekke sine grunnleggende behov. Måten vi produserer og forbruker mat på har betydning for klimagassutslipp, dyrevelferd, matsikkerhet og helse for den enkelte. Avfall er først og fremst råstoff for ny produksjon i en sirkulær økonomi. En slik tilnærming reduserer forbruk av jomfruelige ressurser, og fører til mer effektiv utnyttelse, økt gjenbruk og reparasjon, samt gjenvinning av det som fortsatt blir avfall.

MDG vil:

1. Hindre etablering av et nytt deponi for farlig avfall i Dalen gruver i Brevik og legge til rette for å rense og gjenvinne så mye som mulig av det som deponeres i dag.
2. Støtte regionale rense- og gjenvinningsanlegg, og støtte forsøk med gjenvinning av fosfor fra nabokommunens renseanlegg.
3. Legge til rette for delingstjenester, gjenbruk, reparasjon, bytte- og bruktmarked.
4. Minimere kommunens og husholdningenes matsvinn og avfallsstrømmer gjennom rutiner og økt gjenbruk og resirkulering.
5. Forby unødvendig engangsplass i kommunen.
6. Ta igjen forfall og vedlikeholdsetterslep i kommunale bygg - ta vare på det vi har før vi bygger nytt
7. At all dyrket mark i Bamble skal vernes mot utbygging
8. At kommunene og Grenlandskommunenes innkjøpsenhet (GKI) aktivt stimulerer til miljømessig bærekraft gjennom innkjøp og anbudsprosesser.
9. Kommunen bør bruke innkjøpsmakten sin til å velge kortreist og økologisk mat i egen virksomhet og alle sine institusjoner og foretak.
10. Etablere vegetariske og veganske alternativer i kommunale kantiner og institusjoner.
11. Støtte lokal matproduksjon inkludert urbant jordbruk, andelsgårder, besøksgårder, marine nyttehager og markedsføring av lokalmat også fra havet
12. Støtte opp under et lokalt økologisk landbruk som en spydspiss for et mer bærekraftig landbruk

8. ET KLIMAREGNSKAP SOM GÅR I PLUSS

FNs bærekraftsmål nr. 13

Verden står i en klimakrise. Bambles politikk skal være i tråd med Parisavtalen. Transport, anleggsarbeid, oppvarming og avfallsbehandling skal omstilles slik at vi halverer utslippene i 2030 og er en nullutslippsregion innen 2050. Etter det må vi gå i pluss. Med stor konsentrasjon av tungindustri i Grenland byr dette på spesielle utfordringer, men også store muligheter i arbeidet for å møte klimautfordringene. Store aktører innen Grenlandsindustrien har som mål å gjøre Grenland til en klimapositiv region innen 2050. Kommunene må være en god partner for næringslivet i arbeidet for å nå dette ambisiøse målet, og det må gjøres en målrettet innsats for å stoppe utslipp fra både kommunal sektor og husholdningene.

MDG vil:

1. Gjøre Grenland om til et nullutslippsdistrikt
2. Lage ambisiøse klimabudsjett og følge opp med utslippstak og klimaregnskap
3. Stille krav til fossilfri anleggsdrift i offentlige byggeprosjekter og stille krav om nullutslipp innen 2025
4. Stille strenge krav til grønne byggemåter i alle kommunale bygg med mål om lavest mulig klimafotavtrykk.
5. Nye og totalrenoverte bygg skal være nullutslippshus og plusshus i løpet av byggets levetid.
6. Satse mer på Enøk i kommunale bygg. Når bygninger pusses opp skal energisparing og energiproduksjon alltid ligge til grunn.
7. Opprette rådgiver- og støtteordninger for oppgradering av gamle hus til plusshus.
8. At solenergi tas i bruk på nybygg, samt på egnede kommunale bygg.
9. Styrke forskning, innovasjon og utvikling i samarbeid med industri og universitet
10. At kommunens bilpark går over til elektrisk eller annen fornybar motorkraft
11. Utvikle kommunal ladeinfrastruktur og støtte utbygging av lademulighet i borettslag
12. At bompenger og kommunale parkeringsavgifter fortsatt belønner bruk av elbil
13. Ha kommunale elsykler og transportsykler.
14. Gi støtte til kjøp av elektrisk transportsykkel for barnefamilier
15. Utslippsfrie busser og ferger innen 2025
16. Bygge flere fyllestasjoner for fornybar biogass
17. Kommunen skal følge opp oljefyrforbudet som trer i kraft i 2020.
18. Etablere ladeinfrastruktur langs kysten for fritidsfartøy

9. REN NATUR OG GODE LEVEOMRÅDER

FNs bærekraftsmål nr. 6, 14 og 15

Bambles beliggenhet lengst sør i Oslofeltet gir en unik flora med mange sjeldne og truede sopp, mose-, lav og plantearter. Vi har derfor ett av to spesielt viktige norske områder på UNESCOs geoparkliste. Vern av natur krever hundreårsperspektiv. Gjennom forutsigbar, langsiktig arealplanlegging og -forvaltning kan vi ta vare på dette mangfoldet. Som planmyndighet i arealsaker har kommunen et stort ansvar. I Bamble har vi også god tilgjengelighet til rent vann, som er et privilegium og en ressurs. Som følge av klimaendringene må man også i Bamble planlegge og investere i klimatilpasning for å håndtere økt nedbør og flom. Samtidig er plastforsøpling et av våre største miljøproblemer. I Bamble ser vi allerede konsekvensene for livet i og rundt fjorden.

MDG vil:

1. Hindre deponi for farlig avfall i Dalen gruver i Brevik (se også Bærekraftig forbruk og en sirkulær økonomi)
2. Minimalisere kjemisk og fysisk forurensing til luft og vann
3. Sikre bred medvirkning og samarbeid med lokalbefolkning og frivillige for å sikre en helhetlig natur- og vannforvaltning
4. Jobbe for innføring av dyrepoliti i Sør Øst politidistrikt
5. Etablere kennelplasser for voldsutsatte dyr i kommunen
6. Ta vare på landskapskvaliteter og inngrepsfrie naturområder
7. Begrense lys- og støyforurensning for å ivareta naturmangfold og sikre verdien av stille natur
8. Ha dyrevelferd og dyrs egenverdi inn som tema inn i skolene.
9. Etablere langsiktige utbyggingsgrenser mot viktige naturområder, særlig områder med nasjonale og internasjonale verdier som kalkskogs områdene i Bamble.
10. Bidra til å oppfylle målet om 10 prosent skogvern ved å verne all kommunal skog som har naturverdier og oppmuntre andre grunneiere til frivillig skogvern
11. Reetablere elveløp for tilrettelegging av naturmangfold og klimatilpasning
12. Bevare biologisk mangfold og opprettholde økologisk funksjon, og i noen tilfeller tilbakeføre natur eller lage erstatningsbiotop
13. Gjøre allemannsretten og allemannspliktene bedre kjent ved å skilte tydeligere i belastede og sårbare natur- og friluftslivområder
14. Offentliggjøre all kommunal naturkartleggingsdata, f.eks i Naturbase og Artskart
15. Bekjempe arter som er oppført på fremmedartslista, f.eks. ved å informere om konsekvenser og hindre spredning av hagerømlinger og -avfall
16. At personer som trenger dyr av helsemessige årsaker bør få mulighet til terapihund, slik at man sikrer dyrets ivaretagelse også hvis personen har dårlig økonomi eller er innlagt.
17. Ha strengere håndheving av fartsregulering langs Telemarkskysten
18. Bedre vannkvaliteten i vassdrag og fjorder og hindre etablering av sjøbaserte oppdrettsanlegg langs Telemarkskysten, inkludert fjordene
19. Støtte opp om lokale og regionale strandryddeprosjekter
20. Gjøre Grenlandsfjorden til et nasjonalt marint verneområde med særlig fokus på å sikre havbunnen ved å stoppe bunntåling og etablere bærekraftig fiskeri med skånsomme redskap. Støtte opp om forvaltningstiltak knyttet til hummer og torsk på Telemarkskysten og Oslofjorden generelt
21. Fase ut bruk av gummigranulater på kunstgressbaner
22. Hensyn til natur og friluftsliv må tillegges større vekt i kraftutbyggingsaker

10. ET STYRKET LOKALDEMOKRATI

FNs bærekraftsmål nr. 16 og 17

Det er for vanskelig å engasjere seg i politiske prosesser, og innbyggerne har for liten innflytelse på saker som påvirker nærmiljøet. Derfor vil vi styrke lokaldemokratiet og gjøre det enklere å engasjere seg i politikk. Barn og unge påvirkes av politiske beslutninger, og det er et problem at de ikke får nok innflytelse i demokratiske prosesser, derfor vil vi styrke deres stemme når beslutninger skal tas. Bamble skal ikke bare være den beste kommunen i verden, men også den beste kommunen for verden, vi vil at Bamble skal fungere som en rollemodell som går foran med nytenkende klima- og miljøpolitikk som gjør kommunen bedre og bo og leve i.

MDG vil:

1. Vi vil styrke lokaldemokratiet ved å flytte avgjørelser nærmere folk og gjøre det enklere å engasjere seg i politikk.
2. At aktuelle planer som skal ut på høring blir presentert i et kortfattet, tilgjengelig og lettlest sammendrag.
3. Styrke medvirkning i kommunen gjennom å be om innspill fra kommunale råd i flere saker.
4. Styrke den grønne frivilligheten, slik at den nødvendige utviklingen tvinges frem.
5. At kommunene tar i bruk internett i større grad, ikke bare for å informere, men også for å hente inn forslag og meninger fra innbyggerne.
6. Direktesende alle politiske møter på web-tv og arkivere dem på kommunens nettsider
7. Innføre lobbyregister for møter med politikere
8. Videreutvikle kommunens etiske regelverk for investeringer og finansforvaltning.
9. Vi vil styrke unges perspektiver i politiske prosesser, innføre stemmerett til 16- åringer i lokalvalg, og opprette et eget barneråd etter modell fra ungdomsrådet.

FNs bærekraftsmål 1: Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

For å bekjempe fattigdom må den økonomiske veksten være inkluderende og fordeles jevnere blant land og befolkning. Den må skape bærekraftige jobber, og gi like muligheter til alle.

FNs bærekraftsmål 2: Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk

Det er på tide å tenke nytt om måten vi dyrker, fordeler og bruker maten vår. Hvis vi gjør det på riktig måte, kan jordbruk, skog og fisk sørge for næringsrik mat til alle, og samtidig være en viktig inntektskilde for mange.

FNs bærekraftsmål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

At alle kan leve friske og sunne liv er en forutsetning for å oppnå bærekraftig utvikling. Det er gjort store framskritt i arbeidet med å øke forventet levealder, og minske mødre- og barnedødelighet i verden.

FNs bærekraftsmål 4: God utdanning

En god utdanning er grunnlaget for å forbedre menneskers liv. Barn og unge skal ha lik tilgang til utdanning, uavhengig av kjønn. Utdanningen skal ha god kvalitet, og den skal være gratis.

FNs bærekraftsmål 5: Oppnå likestilling og styrke jenter og kvinners stilling

Likestilling er en menneskerett. Det handler om å gi begge kjønn like rettigheter og muligheter til å bestemme over eget liv. Kvinners tilgang til utdanning, helsetjenester, arbeid og juridiske rettigheter er nødvendig for å skape utvikling i et land.

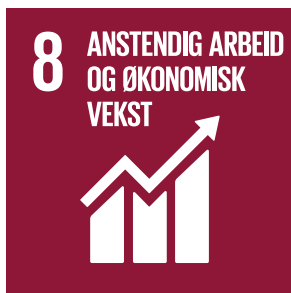
FNs bærekraftsmål 6: Rent vann og gode sanitærforhold

Alle må ha tilgang til rent vann hvis vi skal oppnå bærekraftig utvikling. Det finnes nok ferskvann på planeten, men dårlig økonomi og manglende infrastruktur står ofte i veien.

FNs bærekraftsmål nr. 7: Ren energi

Tilgang til energi står i sentrum av så nær som alle utfordringer og muligheter vi møter i dag. Energi er den største bidragsyteren til klimaendringer, gjennom utslipp av CO2 og andre klimagasser, Løsningen er fornybar energi som vannkraft, vindkraft og solkraft.

FNs bærekraftsmål 8: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Til og med 2030 gradvis å bedre utnyttelsen av globale ressurser innenfor forbruk og produksjon, og arbeide for å oppheve koblingen mellom økonomisk vekst og miljødeleggelser der de utviklede land går foran.

FNs bærekraftsmål 9: Innovasjon og infrastruktur

Infrastruktur er den underliggende strukturen som må være på plass for at et samfunn skal fungere. Teknologi og innovasjon kan bidra til å løse miljømessige utfordringer som følger utbyggingen av infrastruktur.

FNs bærekraftsmål 10: Redusere ulikhet i og mellom land

Innen 2030 sørge for å myndiggjøre alle og fremme deres sosiale, økonomiske og politiske inkludering, uten hensyn til alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status.

FNs bærekraftsmål 11: Bærekraftige byer og samfunn

Urbanisering skaper store muligheter og utfordringer- på sitt beste sørger byer for at mennesker kan leve gode liv, og utvikle seg både økonomisk og sosialt, men byer skaper også miljøproblemer.

FNs bærekraftsmål 12: Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre

Bærekraftig produksjon innebærer å minske ressursbruk, miljødeleggelse og klimagassutslipp når en lager en vare. I dag forbruker vi mer enn hva som er miljømessig bærekraftig. For å sikre gode levekår for nåværende og fremtidige generasjoner må også hver enkelt forbruker endre livsstil.

FNs bærekraftsmål 13: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Forskerne i FNs klimapanel mener at to graders temperaturøkning er grensen for hva naturen kan tåle. Stiger temperaturen mer enn det vil klimaendringene bli ukontrollerbare. I tillegg til å kutte i utslipp og fange og lagre CO₂, må det satses langt mer på fornybar energi og annen ren energi.

FNs bærekraftsmål 14: Liv under vann

Det er verdenshavene - deres temperatur, kjemi, strømninger og liv - som driver de globale systemene som gjør det mulig for mennesker å leve på jorda.

FNs bærekraftsmål 15: Liv på land

Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold

FNs bærekraftsmål 16: Fred og rettferdighet

Fremme fredelige og inkluderende samfunn med sikte på bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer

FNs bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene

For å lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Bærekraftsmålene skal fungere som en felles, global retning og prioritert innsats de neste 15 årene. Erfaring fra Tusenårsmålene viser at denne typen målrettet innsats virker.